

Motion

1978/79: 335

av Lars Werner m. fl.
om stål- och gruvindustrin

Svensk stål- och gruvindustri har under efterkrigstiden utnyttjats maximalt med rovdrift på råvara och arbetskraft. De snabba vinsterna har varit drivkraften. Något nytänkande med framtidsinvesteringar har inte förekommit. Därför är stål- och gruvindustrin i kris. Dagens strukturomvandling håller därmed på att slå ut de månghundraåriga traditioner och det kunnande som finns inom järnhanteringen. Kvar skall bli en stål- och gruvindustri anpassad till det internationella stålkapitalets villkor. Stordrift, koncentration, rationaliseringar, nedläggningar av företag och bygder är de nya "framgångslinjerna".

10 000-tals jobb försvinner

Enligt utredningsplanerna kommer över 10 000 jobb att försvinna inom stål- och gruvindustrin inom de närmaste åren. Handelsstålindustrin med nuvarande SSAB och de mindre handelsstålverken kommer att ta bort över 4 000 jobb. På specialstålsidan är, enligt utredningen om specialstålet, 5 000–10 000 jobb i fara. Som följd av dessa åtgärder drabbas gruvindustrin, och flera tusen gruvarbetarjobb står på spel.

Bygg stålindustrin för framtiden

Svensk stålindustri och dess framtid är beroende av verkstads- och manufakturingsindustrins utveckling. Den metallbaserade sektorn måste grunda sin framtid på en alternativ produktionsinriktning. Vad som krävs är en stark hemmamarknad med tillverkning av samhällsnyttiga produkter med hög förädlingsgrad och färdigproduktion inom landet samt satsning på kvalitet och specialprodukter.

En sådan inriktning bryter med stordrift och koncentration. Därmed kan produktionsapparaten anpassas till en regional- och sysselsättningspolitik som räddar bruksorterna från en bråd död.

En välutvecklad hemmamarknad kräver även en ny handelspolitik. Ett brytande med den nuvarande formen av s. k. "fri" handelspolitik, där de stora internationella monopolen genom utnyttjande av billig arbetskraft och råvaror slår ut svenskt näringsliv, är nödvändigt. En ny handelspolitik införs som bygger på en statligt planerad och reglerad handel.

Vpk kräver därför att stål- och gruvindustrin byggs för framtiden och att samhällsekonomiska aspekter ersätter dagens kortsiktiga företagsekonomiska politik.

Nationalisera stål- och gruvindustrin

En nationalisering av hela gruv- och stålindustrin är nödvändig därför att de privatkapitalistiska företagen aldrig kommer att ta samhällsekonomiska hänsyn. Däremot kan en kampduglig arbetarklass tvinga statsmakterna till samhällsekonomiska ställningstaganden.

Första huvuduppgiften för en nationaliserad stål- och gruvindustri är att bevara alla sysselsättningstillfällen. I övrigt skall nationaliseringen kopplas till ett utvecklingsprogram för hela metallsektorn.

En nationalisering som syftar till att tillvarata de samhällsekonomiska intressena innebär att de anställda har ett avgörande inflytande på utvecklingen och besluten och kan förhindra varje åtgärd som inte ligger i linje med arbetar- och samhällsintresset.

Utveckla SSAB

SSAB:s strukturplan med koncentration av produktion, nedläggningar och minskningar av arbetsstyrkan är en katastrof för såväl Norrbotten som Bergslagen och Södermanland. Riksdagsbeslutet från den 4 april 1978 måste rivas upp. De privata intressenterna – Stora Kopparberg och Gränges – bör kopplas bort från ägande och inflytande i SSAB. Den kraftförsörjning som vid sammanslagningen var knuten till verken skall utan kostnad överföras till SSAB.

SSAB:s utveckling måste leda till ökad sysselsättning på bruksorterna och utgå från följande huvudpunkter:

- att samhällsekonomiska intressen skall gå före företagsekonomiska beräkningar,
- att struktur och sysselsättning förverkligas med "egen utveckling", metallurgi och förädling, vid de tre järnverken i Luleå, Domnarvet och Oxelösund och att minst tidigare sysselsättningsnivåer bibehålls,
- att ingen av SSAB:s gruvor upphör med brytningen förrän den är utbruten.

Förädla specialstålet i Sverige

Specialstålets framtid ligger dels i en betydligt ökad manufakturering av produkterna inom landet, dels en hög kvalitet och specialisering av produkterna. Nuvarande inriktning tar i första hand sikte på traditionella marknader, stordrift i varje produktsortiment och satsning på specialstålets standardprodukter. Denna ensidiga utveckling måste brytas.

Hotade bruksorter har en framtid med en ny inriktning. Inget av stålverken kan tillåtas lägga ned sin verksamhet. Inom specialstålindustrin liksom inom gruv- och handelsstålet är det nödvändigt med en sysselsättningsgaranti för att nuvarande sysselsättningsnivå skall bibehållas.

Stoppa gruvdöden

Nedläggning av gruvor som inte är utbrutna är att kasta bort en naturresurs som är samhällsekonomiskt nyttig. Vpk har samma uppfattning som Svenska Gruvindustriarbetareförbundet att naturtillgångarna, gruvverksamheten och vidareförädlingen av malmen behöver socialiseras för att vi skall kunna föra en nationell mineralpolitik grundad på samhälls- och löntagarin-tresset. Likaså är uppfattningen densamma vad gäller att brytningen i en gruva inte får upphöra förrän malmen är utbruten och ersättningsysselsätt-ningen i god tid skaffats fram.

Med den industripolitik som i dag förs med halvhjärtade satsningar på vidareförädling är flera gruvors existens i fara. En framtida hög förädlingsgrad i varje produktionsled är en förutsättning för att förhindra gruvdöden.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag innebärande

1. att alla avskedanden eller personalminskningar inom stål- och gruvindustrin förbjuds,
2. att handelsstål-, specialstål- och gruvindustrin nationaliseras och alla privatintressen bortkopplas med följande utvecklings-inriktning:
  - samhällsekonomiska intressen skall vara vägledande,
  - satsning på ny teknik och nya produkter; program utarbetas för högt driven förädling,
  - samordning av stål-, gruv- och verkstadsindustrin där planer görs upp för lokalisering av förädlingsindustrier till hotade och drabbade bruksorter,
  - de anställda får ett avgörande inflytande genom vetorätt över centrala beslut,
3. att till SSAB överföra den kraftförsörjning som vid sammanslagningen ställdes utanför SSAB,
4. att riksdagsbeslutet om SSAB rivs upp och följande riktlinjer skall gälla för SSAB:
  - personalstyrkan vid SSAB:s olika företag skall vara vid samma nivå som vid sammanslagningen,
  - samhällsekonomiska intressen skall vara vägledande för SSAB,
  - sysselsättning och struktur förverkligas med "egen utveckling" – metallurgi och förädling vid de tre järnverken i Luleå, Domnarvet och Oxelösund,

- inga gruvor tillåts att upphöra med brytningen.
- 5. att ingen gruvbrytning får upphöra förrän malmen är utbruten och att ersättningsjobb anskaffas i god tid,
- 6. att de mindre handelsstålverken samordnas och överförs till SSAB och full sysselsättning vid varje företag bibehålls.

Stockholm den 16 januari 1979

LARS WERNER (vpk)

EIVOR MARKLUND (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

LARS-OVE HAGBERG (vpk)

C.-H. HERMANSSON (vpk)

JÖRN SVENSSON (vpk)

OSWALD SÖDERQVIST (vpk)